

**Pita
ndê bapia ɳamata-ɳga
Yom whê bapia didec sa-ɳga**

Ngac naŋ to bapia didec in Pita, Yisu ndê aposel danj. Inj to têŋ lau sêkêŋ whin-ŋga naŋ sêmbo babalip tôm gameŋ hoŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôlinj. Lau dau sêhôc ɳawapac daêsam, ma lau sêkêŋ kisa ɳac tu sêkêŋ whinj Yisu-ŋga.

Pita tac whinj bu puc ɳac dôŋ, bu sêlhac ɳaŋga ma ti atac ɳayham tu mwasiŋ atu ti ɳawasi atu naŋ Anötö gic bata tu ɳac-ŋga yêc undambê. Tôm Anötö uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ oc kôm têŋ ɳac bocdinaj. Inj to yom pi ɳandê ti ɳawapac daêsam naŋ Yisu hôc têŋ ndoc inj mbo nom, ma sôm bu lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêwêkaiŋ inj ndê lêŋ dinaŋ. Inj whê sa bu ɳawapac tidau-tidau gitôm bu puc ɳac dôŋ, ma tiŋambu têŋ ndoc Pômdau mbu meŋ, naŋ ɳac oc sêtap waê atu sa. Ma Pita to yom pi lêŋ ɳayham ma dabunj bu lau sêkêŋ whin-ŋga sêŋkuc.

Pita gic hu ndê bapia ɳamata-ŋga

¹ Aô Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia didec têŋ mac lau naŋ Anötö kêyalinj mac sa, mac lau naŋ ambo nom atôm lau apa, ma andöc babalip yêc gameŋ Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-ŋga. ² Damaŋ Anötö kêyalê gêŋ hoŋ muŋ su, dec kêyalinj mac sa bu Yisu Kilisi ndê dac êŋgwasiŋ mac nem sac hoŋ su, ma bu Njalau Dabuŋ kôm mac ati lau dabunj, naŋ danjam wambu Kilisi ɳapep. Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Anötö êŋsalê mac ahuc.

Yom pi Anötö ndê mwasiŋ atu nem yac si-ŋga

³ Tampinj Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba. Nahu bu iŋ tawalô yac ndu andô, dec kôm yac datiwakuc. Gêŋ dau ŋandô sa bocdec bu, iŋ uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, ma piŋ yac dôŋ tam damiŋ iŋ, ma bocdinaj dec yac dakêŋ bataŋ ŋandô ŋayham kêtêc, naŋ bu oc dandöc taŋli ŋapaŋ. ⁴ Ma dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm ŋayham, naŋ ndê ŋawasi oc ninga dom, ma tôm dom bu tisac me hê su. Anötö po gêŋ dau sa gwanaŋ tu mac-ŋga yêc undambê. ⁵ Mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma iŋ kêmasaŋ mwasiŋ dau ŋa-ŋandô su ma hôŋ têm bu tôc ŋandô dau asê tiawê têŋ bêc ŋambu-ŋga. Ma tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö ndê ŋaclai oc yob mac e atap ŋandô dau sa.

⁶ Aö kayalê bu mac ambo ti atac ŋayham atu ŋapanj tu Anötö ndê mwasiŋ hoŋ dinaj-ŋga. Magoc aö kayalê bu ŋawapac daësam tap mac sa têŋ ŋasawa dindec, dec kôm mac nem ŋalôm ŋawapac whiŋ. Mac ac waê bu atap gêŋ dau sa, magoc iŋ gêŋ ŋasawa apê-ŋga en. ⁷ Mac anyalê bu lau sêpec gol tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop gacgeŋ yêc. Ma ŋalêŋ tigen, ŋawapac naŋ tap mac sa, naŋ meŋ bu êŋsahê mac nem akêŋ whiŋ. Anötö gêlic mac nem akêŋ whiŋ bu gêŋ ŋandô, gitôm gêŋ ŋaôli atu, naŋ hôc gêtêc gol naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec, naŋ su. Ma mac bu ahôc ŋawapac ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, dec têŋ ndoc Yisu Kilisi mbu meŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga, naŋ iŋ oc toc mac sa ma kêŋ waê ti ŋawasi ŋayham têŋ mac. ⁸ Mac nem danj gêlic Yisu pi tandô dom, têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ kwahic dec, magoc mac atac whiŋ iŋ ma akêŋ

whiŋ inj ambo. Ma mac nem atac ɻayham tu inj-ŋga inj gêŋ atu andô, ma hôc gêlêc ɻamalac si gauc me yom tu awhê sa-ŋga. ⁹ Ma ndoc meŋ kêpiŋ bu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ɻa-ŋandô sa, naŋ ti mac nem akêŋ whiŋ ɻahu.

Propet sêhoc Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga asê

¹⁰⁻¹¹ Lau propet sêhoc yom asê muŋ su, pi mwasiŋ naŋ mac atap sa su. Kilisi ndê ɻalau mbo ɻac si ɻalôm, ma kêgilí ɻac bu sêhoc yom asê pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga. ɻalau dau hoc asê têŋ ɻac gwanaŋ su, bu Anötö ndê Mesaya oc hôc ɻandê, ma tiŋambu tap ɻawasi atu sa. Magoc ɻac sêŋyalê têm ti ndoc ma ɻalêŋ su dom, ma tu dinan-ŋga dec sêkôm ɻaŋga bu sêkip ɻahu sa. ¹² ɻalau tôc asê têŋ lau propet bu yom naŋ sêhoc asê, naŋ tu ɻac dau-ŋga dom, magoc sêhoc asê gwanaŋ tu sênenem mac sa-ŋga. Ma lau naŋ sêhoc ɻawaê ɻayham asê têŋ mac, naŋ sêwhê yom dau sa ɻa ɻalau Dabuŋ naŋ Anötö kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ ndê ɻaclai. Gêŋ hoŋ naŋ propet sêhoc asê, naŋ Anötö ndê aŋela bocdinaŋ tac whiŋ ndu andô bu sêŋyalê ma sêlic ɻandô.

Dasa lêŋ dabuŋ dandic ɻawaâ

¹³ Tu dinan-ŋga dec akôc gauc ɻapep pi lêŋ bocke inj lêŋ solop tu asa-ŋga, ma ambo ti nem gauc ɻawa. Akêŋ batam ɻapanj ti tamkwê mwasiŋ atu naŋ mac oc atap sa têŋ bêc naŋ Yisu oc hoc dau asê. ¹⁴ Mac ati Anötö ndê balêkoc solop, dec daŋam wambu inj ɻapep, ma ahu mêtê sac hoŋ naŋ mac akôm têŋ ndoc mac am gauc Anötö, naŋ siŋ. ¹⁵ Anötö naŋ kêgalêm mac sa ati inj ndê, naŋ inj dabuŋ andô. Tu dinan-ŋga dec ayob daôm nem lêŋ hoŋ bu akôm

mêtê dabuŋ en, atôm inj dau. ¹⁶ Bu sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu:

Aö Anötö dabuŋ, bocdinaŋ asa nem lêŋ dabuŋ en.

[Lev 11:44-45]

¹⁷ Ambo nom atôm lau apa, ma atöc Anötö ma atoc inj sa ɻapep. ɻahu bu Anötö, naŋ mac ata bu Damaŋ, naŋ oc toc ɻamalac daŋ sa hôc gêlêc daŋ dom, têŋ ndoc inj ê̄sahê lau hoŋ pi ɻac si lêŋ. Inj oc ê̄sahê lau hoŋ ɻa dôhôŋ tigen. ¹⁸ Muŋ-ŋga mac atôm lau akiŋ mêtê sac-ŋga, tu lêŋ gauc mbasi-ŋga naŋ apami sic dulu têŋ mac. Magoc Anötö gêmlhi ti kêgapwêc mac su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga dinan. Inj gêmlhi mac su, ɻa gêŋ naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec gitôm gol me silba, naŋ dom. Mba. Mac aŋyalê su bu ¹⁹ inj gêmlhi mac su ɻa Kilisi ndê dac, naŋ hôc gêlêc gêŋ ɻaôli atu-tu nom-ŋga hoŋ su. Kilisi kêŋ dau ti da gitôm domba ɻawasi ɻayham naŋ ɻasac mbasi. ²⁰ Anötö kêyalinj inj sa têŋ ndoc inj kêŋ undambê ti nom su dom, ma tôc inj asê tiawê têŋ têm ɻambu-ŋga dindec, tu mac-ŋga. ²¹ Ma tu gêŋ naŋ Kilisi dau kôm tu mac-ŋga, dec mac akêŋ whiŋ Anötö, naŋ uŋ inj sa akêŋ lau batê-ŋga, ma kêŋ ɻawasi atu têŋ inj. Bocdinaŋ kwahic dec Anötö ti mac nem akêŋ whiŋ ɻahu, ma mac akêŋ batam bu atap mwasinj atu naŋ inj gic bata têŋ mac, naŋ sa.

²² Mac asôc yom ɻandô ɻapu su, dec ahu lêŋ ti mêtê ɻadômbwi hoŋ siŋ su, tu bu aŋkuc mêtê ɻandô atac whiŋ asidôwai-ŋga. Bocdinaŋ kwahic dec aö wateŋ mac bu akêŋ nem ɻalôm sambuc bu akôm mêtê dau ɻandô sa-ŋga. ²³ Bu mac atiwakuc su. Mac atiwakuc ɻahu sip gêŋ nom-ŋga naŋ gic waê bu niŋga, naŋ daŋ dom. Mba. Mac atiwakuc ɻahu

sip Anötö ndê Yom naŋ gitôm gêŋ tali, ma oc yêc ɻapaŋ eŋ. ²⁴ Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Namalac nom-ŋga hoŋ sêtôm kwaŋ, ma ɻac si waê gitôm ɻaola ôm-ŋga.

Kwaŋ yêc ɻasawa apê ma tibasô, ma ɻaola bocdinaŋ kêsôlô.

²⁵ Magoc Pômdau ndê yom yêc ɻapaŋ. [Ais 40:6-8]

Ma Pômdau ndê yom dau, inj ɻawaê ɻayham naŋ sêhoc asê têŋ mac su.

2

¹ Tu dinan-ŋga dec ahu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Mêtê alic lau sac-ŋga hoŋ, mêtê aŋsau lau-ŋga, mêtê dasôm yom ɻayham magoc dakôm ɻandô sa dom-ŋga, mêtê lêmuŋ-ŋga ti lêŋ dapu lau-ŋga tidaudiau, naŋ ahu hoŋ siŋ. ² Akôm ɻanŋga bu akôc Anötö ndê yom sa sip nem ɻalôm e tidôŋ, ɻalêŋ tigeŋ tôm balêkoc dedec tac whiŋ bu sênôm su. Ma tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu sêtiatu, dec Anötö ndê yom oc kôm mac nem akêŋ whiŋ êŋsôwec tiatu ma alhac ɻanŋga e atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ɻa-ɻandô sa. ³ Mac aŋyalê Pômdau su ma aŋsahê su bu inj ndê mwasiŋ inj ɻayham, bocdinaŋ dec ahu mêtê sac hon siŋ, ma aŋsalê gêŋ tu puc gatôm dôŋ-ŋga.

Yisu ti hoc ɻamata-ŋga andu-ŋga

⁴ Atigasuc Pômdau Yisu naŋ gitôm hoc tali naŋ Anötö kêyalin̄ sa ti hoc ɻamata-ŋga bu kwê ndê andu lhac ɻahô-ŋga. Namalac sêtec inj, magoc Anötö dau kêyalin̄ inj sa, ma gêlic inj ɻayham kêlêc. ⁵ Mac bocdinaŋ atôm hoc tali naŋ Anötö bu kwê sa ti

Ñalau Dabuñ ndê andu. Ma iñ kêyalin mac sa ati lau dabuñ, bu anem akiñ iñ atôm iñ ndê lau dabuñsiga. Ma mac nem gweleñ ñandô, nañ bu akêñ daôm sambuc atôm da nañ iñ oc lic ñayham, ma kôc sa tu Yisu Kilisi-ñga. ⁶ Tôm yom nañ Anötö sôm pi Kilisi, nañ sêto yêc bocdec bu:

Alic su nañ! Aö gakêñ hoc dañ kalhac Lôc †Sayon, nañ aö dauñ kayalin sa ma galic ñayham kêlêc bu ti hoc ñamata-ñga andu-ñga.

Asa nañ kêñ whinj iñ, nañ oc maya dau dom. *[Ais 28:16]*

⁷ Mac akêñ whinj dec alic hoc dau ñayham kêlêc. Magoc lau nañ sêkêñ whinj dom, nañ sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:

Hoc nañ lau sêkwê andu-ñga sêtec, nañ kwahic ti hoc ñamata-ñga yêc andu dau. *[BW 118:22]*

⁸ Ma yom dañ tiyham yêc bocdec:

Iñ hoc nañ lau daêsam oc sêtiñ gahi pi ma sêpeñ. *[Ais 8:14-15]*

Nac sêpeñ, ñahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm yom nañ Anötö hoc asê gwanañ su.

Anötö ndê lau si lêj

⁹ Magoc Anötö, nañ kêgalêm mac sa bu ahu ñasec sinj ma ambo iñ ndê ñawê atu ñalôm, nañ kêyalin mac sa muñ su ati iñ ndê, ma bu ati gôlôwac dabuñ tonj tigeñ, ma anem akiñ iñ gitôm lau dabuñsiga nañ sem akiñ ñac si Kinj. Iñ kôc mac sa ati iñ dau ndê lau, tu bu ahoc yom asê pi gêñ atu-tu hoñ nañ iñ kôm tu mac-ñga. ¹⁰ Muñ-ñga mac Anötö ndê lau dom, magoc kwahic dec ati Anötö ndê lau

solop. Ma muŋ-ŋga mac atap iŋ ndê tawalô sa dom, magoc kwahic dec mac atap sa su.*

¹¹ Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Nom dindec ti mac nem malam ŋandô dom, magoc mac ambo atôm lau apa. Aö bu wanem la mac bu akôm mêtê sac-sac ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa dom. Bu mêtê kain dinaj gitôm ŋacyo naŋ gic siŋ têŋ mac ŋapanj, ma gitôm bu seŋ mac nem gatôm su. ¹² Mboe lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêŋgôliŋ yom pi mac, ma sêšôm bu mac lau akôm sac-ŋga. Magoc ambo awhiŋ ŋac ma ayob bu akôm mêtê ŋayham eŋ, dec ŋac oc sêlic bu mac nem lêŋ ti sakij hoŋ ŋayham, ma mboe oc ti lêŋ bu sênen dau kwi ma sêkôc Anötö sa ti ŋac si Pômdau, ma sêmpîŋ iŋ têŋ ndoc iŋ mbu têŋ yac meŋ.

Dasôc gôliŋwaga ti ŋadaui ŋapu

¹³ Tu Pômdau-ŋga dec asôc lau hoŋ naŋ sem gôliŋ sêmbo nom, naŋ ŋapu. Asa naŋ ti mac nem kiŋ atu, naŋ asôc iŋ ŋapu. ¹⁴ Ma lau naŋ kiŋ dau kêkiŋ bu sênen gôliŋ gameŋ ŋatô, naŋ asôc ŋac ŋapu bocdinanj. Iŋ kêkiŋ ŋac bu sêkêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêkôm sac, ma bu sêtoc lau naŋ sêkôm ŋayham, naŋ sa. ¹⁵ Bu Anötö tac whiŋ bu mac akôm mêtê ŋayham eŋ, e lau gauc mbasi-ŋga naŋ sêŋyalê iŋ ti ndê yom dom, naŋ sêŋgapic whasunj ahuc, ma tôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi mac. ¹⁶ Ambo atôm

* **2:10:** Pita kôc gauc pi yom naŋ propet akwa Hosea to muŋ su. Anötö sôm têŋ Hosea bu sam iŋ ndê balêkoc daŋ bu ‘Aneŋ lau dom’ (Hos 1:9; 2:23b), ma daŋ bu ‘Lau naŋ aö atac whiŋ ŋac dom’ (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinaj sêti dôhôŋg lau Israel-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö. Magoc tiŋambu iŋ tawalô lau Israel-ŋga, dec sam ŋac bu ‘Aneŋ lau’ (Hos 2:1, 23b) ma ‘Lau atac whiŋ-ŋga’ (Hos 2:1, 23a).

lau akiŋ ɻambwa dom, magoc ambo atôm lau naŋ sêti ɻadau dau. Magoc gauc nem bu yom dau kêŋ ɻasawa têŋ mac bu asa lêŋ sac-ŋga dom. Mba. Bu kwahic dec mac ati Anötö dau ndê lau akiŋ, dec asa nem lêŋ aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ. ¹⁷ Atoc lau hoŋ sa ɻapep, ambo ti atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, atöc Anötö ti asôc iŋ ɻapu ɻapep, ma atoc nem kiŋ nom-ŋga sa.

¹⁸ Mac lau naŋ am akiŋ ɻadaui, asôc ɻac ɻapu ma atoc ɻac sa ɻapep. Akôm ɻalêŋ tigeŋ têŋ ɻadaui ɻayham naŋ sêyob mac ɻapep, ma têŋ ɻadaui sac naŋ si ɻalôm apê, naŋ bocdinaŋ. ¹⁹⁻²⁰ Mac bu akôm sac dom, magoc sêkêŋ ɻandê têŋ mac tu aŋyalê Anötö ma aŋkuc iŋ-ŋga, dec ahôc gêŋ dau, ma gauc nem bu Anötö gitôm bu êmwasiŋ mac ô ɻandê dinaŋ. Magoc mac bu akôm sac ma sêndic mac, naŋ tamkwê mwasiŋ daŋ ô ɻandê dau dom, bu iŋ lêŋ solop bu sêmatôc mac.

Taŋkuc Kilisi ndê dôhôŋ hôc ɻandê-ŋga

²¹ Bu lau naŋ Anötö kêgalêm ɻac sa, naŋ sic waê bu sêhôc ɻawapac kain dinan. Nahu bu Kilisi hôc ɻandê tu mac-ŋga bocdinaŋ, dec tôc dôhôŋ têŋ mac bu aŋkuc-ŋga. ²² Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bocdec bu:

Iŋ kôm sac daŋ dom, ma sôm yom sac daŋ sa whasun dom. *[Ais 53:9]*

²³ Têŋ ndoc lau sêrôm yom sac-sac pi iŋ ti sêpu iŋ, naŋ iŋ sôm yom sac daŋ ô dom. Ma têŋ ndoc sêkêŋ iŋ hôc ɻandê, naŋ gic ndoc ɻac bu kêŋ ɻagêyô-ŋga dom. Mba. Iŋ kêŋ dau sambuc sip Anötö amba, naŋ oc êmatôc gêŋ hoŋ ɻalêŋ gitêŋ. ²⁴ Iŋ hôc yac neŋ sac ɻagêyô pi dau ɻamlic, têŋ ndoc iŋ mbac

ndu pi a gicso dau. Inj kôm bocdinaŋ tu bu yac dahu mêtê sac siŋ gitôm lau batê sêhu gêŋ nom-ŋga siŋ, ma dambo taŋli ti dasa lêŋ gitêŋ enj. Mêtê sac inj gitôm gêmbac atu naŋ kôm yac hoŋ, magoc ŋandê atu naŋ Yisu hôc, naŋ kôm yac ŋayham sa tiyham. ²⁵ Bu muŋ-ŋga mac akôm mêtê sac tidautidau tôm domba naŋ si ŋadau mbasi, ma sêmbo babalip. Magoc kwahic dec mac ambu atêŋ ŋgac ŋayham yob domba-ŋga, naŋ yob mac nem gatôm ŋapep enj.

3

Lauwhê ma lauŋgac si lêŋ ŋayham

¹ Aö bu wanem la mac lauwhê whinj bocdec bu, asôc nem akweŋi ŋapu ŋapep. Ma ŋalêŋ dinaŋ mac naŋ nem akweŋi sêkêŋ whinj yom ŋandô dom, naŋ mboe mac nem lêŋ ŋayham oc nditôm bu nem ŋac kwi ma sêkêŋ whinj. Nac oc sênem dau kwi ŋahu sip yom daësam naŋ mac bu asôm tu bu anem ŋac kwî-ŋga dom. ² Mba. Sêkac dau kwi ŋahu sip ŋac sêlic bu mac atoc Pômdau sa ŋandô, ma asa nem lêŋ ŋawasi enj.

³ Mac lauwhê aŋgô. Akôc gauc ŋapep pi gêŋ awê-ŋga tôm anem bocbiŋ kêclauŋ, me gôlôŋ ŋamlic-ŋga ti ŋakwê ŋaoli atu-tu. Bu gêŋ dinaŋ ŋadaŋ oc kôm mac ati lauwhê ti aŋôm yêc Anötö aŋgô-ŋga dom, ma bocdinaŋ gauc nem êŋlêc dom. ⁴ Gêŋ naŋ kôm mac ati lauwhê ti aŋôm yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ lêŋ ŋayham ti lêŋ malô naŋ yêc siŋ dau yêc nem ŋalôm. Mêtê kaiŋ dinan Anötö tac whinj hôc gêlêc, ma oc tôm dom bu ninga. ⁵ Bu lauwhê dabuŋ muŋ-ŋga-ŋga naŋ sêkêŋ whinj Anötö, naŋ sêŋkuc lêŋ tigeŋ dinaŋ. Nac sêšôc si ŋgaci ŋapu, dec

sêti lauwhê ti anjô. ⁶ Gauc nem Sara, nañ sôc iñ nakweñ Abraham ñapu ma sam iñ bu ndê ñadau. Ma mac bu akôm mêtê ñayham eñ, ma atöc daôm tu gêñ dan-ñga dom, nañ mac atôm Sara ndê atuwêi.

⁷ Ma aö bu wanem la mac lau-ñgac whiñ bocdec bu. Mac aryalê su bu mac nem lauwhêi si licwalô gitôm mac nem dom. Bocdinañ ayob bu asa lêñ ti gauc tu ambo awhiñ ñac-ñga, ma bu atoc ñac sa ñapep. Ma gauc nem bu mac honj oc atap Anötö ndê mwasinj andöc tamli-ñga sa awhiñ daôm. Mac lauñgac anjkuc lêñ dinaj, dec gêñ danj oc lhac mbec nañ ateñ têñ Anötö, nañ ahuc dom.

Lêñ ñayham bu lau sêkêj whiñ-ñga hoñ sêñkuc

⁸ Aö bu wasôm yom ñatô tiyham nañ gic waê mac honj. Ambo awhiñ daôm ti ñalôm tigeñ. Tamwalô nem asidôwai nañ sêhôc ñawapac, ma anem ñac sa bu atôc nem atac whiñ ñac-ñga asê. Ma ahu gauc atoc daôm sa-ñga hoñ sinj. ⁹ Lau bu sêpu mac me sêkôm mêtê sac tidau-tidau têñ mac, nañ ayob bu akôm ô dom. Magoc asôm yom ñayham ma anem mbec lau dau. Nahu bu Anötö kêgalêm mac sa bu atap iñ dau ndê mbec ñamwasinj sa. ¹⁰ Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec:

Asa nañ tac whiñ bu mbo ñayham tôm iñ ndê têm mbo tali-ñga, nañ yob whasun têñ yom sac-sac ma yom tasañ hoñ. ¹¹ Inj puc dômbwê mêtê sac hoñ ma kôm mêtê ñayham eñ, ma êñsahê ñanja bu sa ndê lêñ hoñ malô eñ.

¹² Nahu bu Pômdau tatinj lau gitêñ ma kêñ danja ñac si mbec. Magoc iñ atac tec ma anjô yaê lau sêkôm sac-ñga. *[BW 34:12-16]*

Lau nañ sêsa lêñ gitêñ, nañ oc sêtap kisa sa

13 Mac bu akēj nem ɳalôm sambuc tu akôm mêtê ɳayham-ɳga, dec asa oc kēj sac mac? **14** Magoc mac bu ahôc ɳawapac ma atap kisa sa tu asa lêj gitêj-ɳga, naŋ atöc daôm ti ahêgo daôm dom, bu mac atap Anötö ndê mwasiŋ sa su. **15** Apo Kilisi sa ti Pômdau ndöc nem ɳalôm. Akôc gauc ɳapaŋ pi Anötö ndê mwasiŋ ɳayham naŋ mac tamkwê ambo, dec têm bocke lau bu sêndac mac pi gêj dau, naŋ mac atôm bu awhê gêj dau ɳahu sa têj ɳac. **16** Magoc akôm gêj dau ti asap lêj malô dôj, ma atoc lau hoŋ sa. Ayob daôm bu asa nem lêj hoŋ ɳapep eŋ, dec oc tôm bu ambo ti atac pa su bu mac nem giso mbasi. Ma lau naŋ sêpu lêj ɳayham naŋ mac asa tu akēj whinj Kilisi-ɳga, naŋ oc maya dau tu ɳac si yom-ɳga. **17** Anötö bu kēj ɳasawa têj lau bu sêkêj ɳawapac têj mac tu akôm mêtê ɳayham-ɳga, naŋ ɳayham, hôc gêlêc sêkêj ɳawapac têj mac tu akôm mêtê sac-ɳga.

Kilisi ndê mbac ndu ɳa-ɳandô

18 Bu Kilisi dau mbac ndu tidim tigeŋ tu lau hoŋ si sac-ɳga. Kilisi inj ɳgac gitêj, tigeŋ inj hôc ɳawapac dau ô yac lau dakôm sac-ɳga, bu êmasaŋ lêj datigasuc Anötö-ɳga. Inj mbac ndu gitôm ɳamalac ti ɳamlic nom-ɳga, magoc Anötö uŋ inj sa ti ɳalau. **19** Ma ti ɳalau dec inj gi hoc ndê tisa ɳawaê asê, têj ɳalau naŋ sêndöc gapocwalô. **20** ɳalau dinaj,* ɳac

* **3:20:** Yom dau ɳahu yêc awê dom. Lau ɳatô gauc gêm bu ɳalau dinaj, ɳac aŋela sac naŋ daŋgapêc têj Anötö têj Noa ndê têm, dec in kêj ɳac sêndöc gapocwalô ɳapaŋ (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ɳatô gauc gêm bu ɳac lau nom-ɳga naŋ daŋgapêc têj Anötö têj Noa ndê têm, naŋ si ɳalau. Ma yom naŋ Yisu hoc asê têj ɳalau dinaj, naŋ bu tôc asê têj ɳac bu inj ku ɳac ti inj ndê ɳacyo hoŋ dulu, têj ndoc inj mbac ndu pi a gicsô dau ma tisa tiyham.

dañgapêc têj Anötö têj Noa ndê têm. Têj têm dinaj Anötö kôc ndê ɻalôm dôj, ma hôj Noa bu ndic dabij wanj atu naŋ iŋ sô. Ma wanj dau gêm lau 8 solop si têj ndoc bu suŋ atu. ²¹ Bu dau tôm d ôhôj tu busaŋgu naŋ gêm mac lau têm kwahic dec-ŋga si. Busaŋgu dau gêm mac sa bu kêgwasiŋ ɻadômbwi ɻamlic-ŋga su ɻambwa dom. Magoc bu dau gêm mac si bu iŋ piŋ mac dôj am daminj Yisu Kilisi tu iŋ ndê tisa akêj lau batê-ŋga, ma tôc asê bu mac amatinj pwac awhinj Anötö bu asa nem lêj ɻawasi eŋ ambo iŋ aŋgô-ŋga. ²² Ma Kilisi dau pi undambê gi su, ma ndöc Anötö ndê andô-ŋga, ma aŋela ma gôlinj ti ɻaclai hoŋ sêšôc iŋ ɻapu.

4

Lau sêkêj whinj-ŋga si lêj

¹ Kilisi hôc ɻandê ma mbac ndu tôm ɻamalac, ma boc-dinaj dec akôc gauc pi iŋ ndê lêj dinaj, ma amasaŋ daôm bu aŋkuc iŋ. Bu asa naŋ tôc dau dom bu hôc ɻandê tu Kilisi-ŋga, naŋ tôc asê bu iŋ tec lêj mêtê sac-ŋga. ² Ma boc-dinaj mêtê sac ɻalôm ɻagalac-ŋga oc tôm dom bu nem gôlinj iŋ tiyham, ma iŋ oc sa ndê lêj hoŋ tôm Anötö ndê atac whinj, e iŋ ndê têm mbo tali-ŋga pacndê. ³ Bu têm balinj hic su mac akôm mêtê sac tidaudau, tôm lau naŋ sem gauc Anötö, naŋ sêkôm. Lau kainj dinaj sêŋgaminj dau têj mêtê sac daŋ dom. Sêkôm mêtê ɻalôm ɻagalac-ŋga ti mockainj-ŋga maya pac, seŋ asam ti sêñôm gêŋ êŋjîŋ ɻac-ŋga ɻapanj, ma sêkôm mêtê sac tu sêñem akiŋ gwam-ŋga. ⁴ Ma kwahic dec sêlic bu mac lau akêj whinj-ŋga ahu ɻac si mêtê wachuc ti lêj sêkôm mêtê sac bambalinj-ŋga siŋ su, dec ɻac

gauc gêm yom daêsam ma sêmbaliŋ yom ɻamalic daêsam pi mac, tu sêpu mac-ŋga. ⁵ Magoc Anötö oc êŋsu lau dau pi ɻac si mêtê têŋ inj ndê bêc êmatôc lau-ŋga. Inj kêmasan̄ dau su bu êŋsahê lau naŋ sêmbo tali ti ɻac naŋ sêmbac ndu su. ⁶ Tu yom dinaŋ-ŋga dec sêhoc ɻawaê ɻayham asê têŋ lau. Ma lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ si sêmbac ndu kêkuc lêŋ matôc-ŋga naŋ lau nom-ŋga hoŋ sic waê bu sêtap sa tu sêkôm sac-ŋga. Magoc tu ɻac sêngô ɻawaê ɻayham su-ŋga, dec ɻac si gatu gitôm bu oc mbo tali whiŋ Anötö.

⁷ Têm meŋ kêpiŋ su bu gêŋ kwahic dec-ŋga hoŋ oc ninga. Bocdinan̄ atimêtê daôm ɻapep ma ambo ti gauc ɻawa tu ateŋ mbec-ŋga. ⁸ Asap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ hôc gêlêc mêtê ɻayham hoŋ su. Bu asa naŋ mêtê atac whiŋ-ŋga gêm inj ahuc, naŋ tôm bu suc sac bocke naŋ inj ndê asidôwai sêkôm têŋ inj ɻapaŋ, naŋ kwi. ⁹ Akôc lau sa ti andic ya ɻac, ma akôm ti atac ɻayham eŋ. ¹⁰ Anötö gic sam inj ndê mwasiŋ têŋ mac hoŋ bu akôm gwelen̄ tidau-tidau. Akôc mwasiŋ dau sa ɻambwa dom, magoc mac tigeŋ-tigeŋ anem akin̄ nem asidôwai ɻapep tôm mwasiŋ dau puc mac dôŋ. ¹¹ Am asa naŋ tap mwasiŋ hoc yom asê-ŋga sa, naŋ sôm yom tôm Anötö dau sôm yom sa am whamsuŋ. Am asa naŋ bu nem akin̄ gôlôwac dabuŋ, naŋ nem akin̄ tôm licwalô naŋ Anötö kêŋ têŋ am. Ma tu sakin̄ tidau-tidau naŋ mac hoŋ akôm-ŋga, naŋ dec lau oc sêmpîŋ Anötö tu Yisu Kilisi-ŋga. Datoc inj sa tu inj ndê ɻawasi ti ɻaclai-ŋga tôm têm hoŋ ndi. Yomandô.

Lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi oc sêtap kisa sa

12 O anej lau atac whin-ŋga. Asö tu ŋawapac ti kisa naŋ kwahic dec mac ahōc, naŋ-ŋga dom. Alic tôm gēŋ wakuc naŋ am gauc ŋahu, naŋ dom. **13** Magoc atac ŋayham bu mac awêkaiŋ Kilisi ndê lēŋ hōc ŋandê-ŋga. Ma bocdinaŋ tēŋ ndoc iŋ mbu meŋ, ma lau hoŋ sēlic iŋ ndê ŋawasi atu, naŋ mac oc atac ŋayham atu bocdinaŋ. **14** Lau bu sêpu mac tu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, naŋ gauc nem mwasiŋ atu naŋ mac atap sa su, bu Anötö ndê ɬalau ti ŋawasi atu mbo whinj mac.

15 Aö gasôm yom dec hêganôŋ ŋandê ti ŋagêyô naŋ lau sêhōc tu sic yomsu nom-ŋga popoc-ŋga dom. Mba. Bu mêtê dandic ŋamalac ndu-ŋga, danem kaŋ gēŋ-ŋga ma taŋgalôm lau daŋ si yom-ŋga, naŋ gic waê lau sêkêŋ whin-ŋga dom. **16** Magoc mac bu ahōc ŋandê tu aŋkuc Kilisi-ŋga, naŋ mayam daõm dom, magoc ampiŋ Anötö bu iŋ hê Kilisi ndê ŋaê pi mac. **17** Bu ŋawapac bocke naŋ tap yac sa têŋ têm kwahic-ŋga, naŋ meŋ bu êŋsahê Anötö ndê lau yac muŋ. Bocdinaŋ oc ŋalêŋ mba bu lau naŋ sêkêŋ whinj Anötö ndê ŋawaê ŋayham dom, naŋ sêŋlêc saë ti ŋawapac têŋ têm ŋambu-ŋga. **18** Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bu:

Lau gitêŋ naŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa, naŋ sêŋlêc ŋawapac dom. Bocdinaŋ lau naŋ daŋgapêc têŋ Anötö ma sêkôm sac ŋapaŋ, naŋ oc sêlhö su dom andô. *[Prov 11:31]*

19 Bocdinaŋ Anötö bu kêŋ ŋasawa têŋ lau bu sêkêŋ ŋawapac têŋ mac lau naŋ ati iŋ ndê, naŋ gauc nem yom daêsam e ahu mêtê ŋayham siŋ dom. Magoc akêŋ daõm sambuc asôc iŋ amba ŋapu, bu iŋ kêmasaŋ mac ti gêŋ hoŋ, ma oc hu mac siŋ dom.

5

Pita gêm la lau bata ma lau wakuc ti lau hoj

¹ Kwahic dec aö bu wanem la lau bata naŋ sêyob mac. Aö dauŋ ɳgac bata daŋ, ma aö dauŋ galic Kilisi hôc ɳandê ma mbac ndu. Ma aö oc wawêkainj iŋ ndê ɳawasi naŋ oc menj sa tiawê têŋ bêc iŋ mbu meŋ-ɳga. ² Mac lau bata, ayob Anötö ndê domba naŋ sêmbo mac nem gôlinj ɳapu, naŋ ɳapep. Akôm tu lau sêŋyalinj mac sa ti sêkac mac-ɳga dom, me tu akôc ɳaôli-ɳga dom, magoc ayob ɳac ti atac ɳayham ma ti nem ɳalôm sambuc tu anem akiŋ Anötö-ɳga. ³ Ma atôc dôhôŋj ɳayham têŋ Anötö ndê domba naŋ sêmbo mac ɳapu. Mac ɳadau ɳac, magoc atoc daôm sa me akôm gêŋ ti ɳaŋga têŋ ɳac dom. ⁴ Ma têŋ ndoc Yisu, naŋ ti lau sêyob domba-ɳga hoj si ɳgac atu, naŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc mac sa ma kêŋ ɳaôli ɳayham ti ɳawasi atu têŋ mac, naŋ oc ninja dom.

⁵ Mac lau wakuc, daŋjam wambu ti asôc nem lau bata ɳapu. Ma mac lau hoj akôc gauc daêsam pi daôm me apo daôm sa hôc gêlêc nem asidôwai dom, magoc ambo ti aŋgwiniŋ daôm. Bu Anötö ndê yom danj, sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc dau sa, magoc kêmwasinj lau naŋ sêŋgwiniŋ dau. *[Prov 3:34]*

⁶ Tu dinaj-ɳga dec ambo Anötö ndê ɳaclai ɳapu ma aŋgwiniŋ daôm, ma bocdinaj têŋ ndoc naŋ iŋ gêlic ɳayham, dec iŋ oc po nem waêm sa. ⁷ Gêŋ bocke naŋ kêŋ wapac mac, naŋ akêŋ sip Anötö amba, ɳahu bu iŋ gauc gêm mac ɳapanj, ma tac whinj bu nem mac sa.

⁸ Atimêtê daôm ɳapep ma anem ali, bu mac nem ɳacyo Sadaŋ kêsalê ɳasawa tu bu êntôm mac-ɳga

ηapanj. In gitôm layon naŋ taŋ atu ma kêsêlêŋ kêghihi ηapanj ma kêsalê gêŋ tu neŋ-ŋga. ⁹ Alhac ηanŋga ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ bu akêŋ ηasawa daŋ têŋ Sadan̄ dom, ma amasuc in su. Ma gauc nem bu mac nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo nom ηagameŋ hoŋ, naŋ sêŋsahê ηawapac kaiŋ tigeŋ tôm mac.

¹⁰ Anötö in mwasin̄ hoŋ ηadau naŋ kêgalêm mac sa bu piŋ mac dôŋ anem damiŋ Kilisi, ma awêkaiŋ in ndê ηawasi naŋ oc ninŋa dom. Ηasawa sauŋ in̄ oc êŋgaho mac su yêc ηawapac naŋ kwahic dec mac ahôc, ma in̄ oc ndic seŋeŋ mac ma puc mac dôŋ ηa in̄ ndê ηaclai, bu alhac ηanŋga. ¹¹ In̄ ndê ηaclai atu oc yêc ηapanj. Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

¹² Sailas naŋ galic gitôm aneŋ asidôwa ηandô tu puc aö dôŋ-ŋga, naŋ gêm aö sa dec alu ato bapia apê dindec têŋ mac. Bapia dau bu puc yom pi Anötö ndê mwasin̄ dôŋ bu gêŋ ηandô, ma êŋgilí mac bu tamkwê mwasin̄ dau ηapaŋ.

¹³ Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc malac Babilon,* naŋ Anötö kêgalêm sa sêti in̄ ndê lau sêwhiŋ mac, naŋ sêkêŋ si acsalô têŋ mac. Ma Mak, naŋ galic gitôm aneŋ balê, naŋ bocdinaŋ. ¹⁴ Akam daôm aŋkuc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ. Yom malô têŋ mac hoŋ naŋ akêŋ whiŋ Kilisi.

* **5:13:** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ malac Rom.

**Anötö ndê Yom Lé̃sêm Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini**
copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7